

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu b. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " —
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Zmaga — čegava bo?

II.

Kedar je baron Schorlemer-Alst jenjal govoriti zoper postavu, pričel je za postavu potezovati se narodovski liberalci dr. Wehrenpfennig ter je sklenil svoj govor z naslednjimi besedami: „Jaz ne verjamem, da Nemčija šla bi v Kanoso. Vi, gospodje (iz središča), ste sedaj v hudem stanu in vi ste v tem stanu se borili, dokler ste se mogli, in ta vaša, naših sobornikov, časti vredna lastnost nam je posnemati. Gospodje, to ni vaše zadolženje, da ležite danes kot Percy v prahu. Res je, vi ste se hrabro borili, in mi vas nočemo suvati, kakor je sunil Fallstaff že mrtvega Percy-ja.“ — Da-si ta liberaluh méní, da ste središnjikom olíka in pravica zanikarni reči, vendar je moral pripoznati: „Hrabro ste se borili“. Da pa ultramontanska stranka ne leži na tleh v prahu kakor Percy, spoznal bo Wehrenpfennig prej kot misli, morda že pri prihodnjih novih volitvah.

Poslanec Windthorst, kateri je na to spregovoril, je dejal, da stranka tega liberalnega gospoda je pač res ministrska, in je dokazal, da središče še ne pojéma, ampak da krepko živí. Rekel je med drugim: „Gospod odbornik Wehrenpfennig je menil, da on in njegovi tovariši držijo se v kulturni borbi danes in v tej seji bolj mrzlo, kot poprej, in to zato, ker smo mi pobiti in pobiti ne le v Prusiji, temuč ker pobita je cerkev po vsem svetu. Tedaj, narodi svetá, poslušajte, kaj pravi gospod dr. Wehrenpfennig (Smeh. Prav dobro!) „Katoliška cerkev leži na tleh!“ Dr. Wehrenpfennig je povedal to v zboru, v letnikih pruskih se bode to ponavljalo, in gotovo nikdar več ne vstane — cerkev katoliška! —

Na to vam, gospóda moja, lahko rečem, da takim čenčam smeja se vsako katoliško otroče. Nikdar na svetu, kar nam pripoveduje vesoljna zgodovina, katoliška cerkev ni bila tako razširjena, tako sijajna, tako mogočna, kot danes. (Pač res! Vmes: V Meppenu!) V Meppenu je pač dobro ustanovljena katoliška cerkev, in kakor ondi, je največ tudi po vseh družih pokrajinah. Ko bi gospodje sploh hoteli ozreti se nekoliko ven iz pokrajine braniborske, izvedeli bi, kako neznansko napreduje katoliška cerkev razun po krajih, koder je cvetela že doslej, po vseh družih deželah, v Avstraliji, v Aziji, v Ameriki (klici na levi: Barbari!) — Amerikanci ne bodo elišali radi, da se je na prejšnjo mojo opombo izmed narodno-liberalne stranke zaklicalo jim: „Barbari!“ Razun tega, prosim, gospodje, pojdite v Holandijo — kjer so prej ko ne tudi barbari, pojdite v Anglijo, kjer so brez dvombe spet barbari! Iz vseh teh dežel se povrnete prepričani, da se katoliška cerkev veliko bolj razširjuje, danes veliko bolj spoštuje, nego prej kateri čas koli.“

Govornik razkazuje potem, da tudi na Francoskem in na Španjskem katoliška cerkev ni pri tleh ali potlačena, ter pravi dalje: „Jaz res ne vem, kje da je sicer katoliška cerkev še pobita, na Pruskem ni, v drugih nemških državah še manj; da na Pruskem ni, to gospodje vidite lahko povsod, ako le gledati hočete. Res so nam pregnali nekaj naših škofov; temu nasprot se trudijo goreči verovestniki, da nadomestujejo, kjer je potreba, kolikor se dá. Dokaj srenj je že brez duhovnov, a tudi njim je ljubeznjiva pomoč gotova, in verjemite mi, naši duhovni bodo, če jim tudi pretita zapah in zapor, na Pruskem storili to, kar storijo vpričo krvavih odrov na Kitajskem, kedar je treba umirajočim donesti sv. zakramente.“

Gospodje, srenje so brez duhovnikov, ali od vseh strani prihaja jim pomoč po naukih, po katerih naj se vravná vajo ljudske službe božje. Lahko jih vidite dotične knjižice, ki prihajajo vseskozi na dan. Prav dobro vem, da bodo odstranili tudi te škofo, ki so dosedaj še v službi. Godí se to po neki že prej na tanko odločeni vrsti in jako smešna komedija je to, kedar vidi človek gospode, ki so v cerkveni sodnji, resnih obrazov hoditi po ulicah v Berlinu, kajti vselej se prej ve, kaj da sklenejo gospodje. Pa tudi to, ako se odstranijo vsi škofje, naših zadev spremenilo ne bode. Vem, že vem, da so s polja cerkvenega pomaknili se zdaj na polje šolsko. V šoli naj se sadi pruska vera, ktera bode v kratkem spoznavati nam vsem. To, gospodje, prav dobro vem, da ta na šolsko polje prestavljena borba bode še mnogo silnejša od sedanje borbe cerkvene. Na tem polji bote pa vi prav gotovo še prej pobiti kot na cerkvenem, že samo iz tega vzroka, ker se v šolskem vprašanji spopadete naravnost s stariši, vzlasti z materami, in proti starišem in proti skrbni materi, ktera s svojim otrokom moliti zná, gospod naukovski minister dr. Falk in vse njegove učiteljske vojne ne bodo nič premogle. . . . Ker si ne upate še katoliške cerkve kar meni nič tebi nič potisniti na morišče, na krvavi oder, ali nas na grmado, in kakor se že zovejo vsa tista orodja v pokončevanje, pa ménite, da bote to storili po svojih novih postavah. Ne, gospóda moja, ne s silo, ne s postavami se ne damo mi zbegati, ako se obleče tudi sila v obliko postavino, in vi nas s tem ne bote potrli, dasiravno nas pripravljate tako v veliko žalost. . . . Toliko pa je gotovo, če stvari napredovale bode kakor sedaj, bojim se zeló, da utegnemo iz Sedana nazaj priti v Jenó.“

Bulgarski hajduci.

(Poleg spisa K. Jos. Jirečka v „Osveti.“)

(Konec.)

Letos si izbero hajduci zimovišče prav na Balkanu v jelenskem kraju. Tam kjer z nepristopne peči dere divja Bistrica, si postavijo junaci Panajotovi v pralesu pod kronami stoletnih dobov leseno kolibo. Na zimo pobijejo osem krav, njih meso nasolé, kožo pa porabijo za obutev; dobri ljudje, večidel ubogi seljaci jih preskrbe sè sirom, vinom, soljó in moko. — Enkrat si gre Panajot še z dvema tovarišema jemat prasca k pastirjem bogatina Hadži Petra, krščanskega čorbadžije (sodnika ali patricija) iz Jelene, čegar rodbino je težila kletev vsega naroda zaradi izdaje pri Kapinovskem vstanku 1836. Hadži Peter toži takoj pri Trnovščem paši, in hoté maščevati se zavoljo prasca se pripravlja, kako bi s Turci Panajota v njegovem zimskem skrivališču napal in ga dobil v pest.

„Ko sem vse to zvedel“ pripoveduje Panajot, „zbral sem svoja momčeta (mladiče) in zapalivši kolibo smo si šli iskat družega zatočišča. Že smo se bili privadili trpeti različne nezgode in živeti pod širním nebom, toda se da je pritiskala ostra zima, sneg je bil gost, in vetrovi so brilli, mrazeč nas noter do kosti. Takov čas je strašan še celo gorski zverjadi. Kam se obrniti? Šli smo proti vasi Hajni-te. Bila je noč. Veter je divjal kot besen, sneg se je belil, reke in potoci pa so šumeli žalostno, prežalostno; po gorah so zavijali volkovi, nad nami pak vrščali po vejavi zimski ptiči — vse drugo je bilo gluho in mrtvo. Komaj smo stopali naprej, kajti korak za korakom se nam je vdiral v mehkem snegu. Momci so me prosili, naj jih peljem na Srednjo goro. „Če pojdemo na Srednjo goro — jih opomnim — nas Turci prav lahko napadejo.“ — „Častniše je, da nas pobijejo Turci, nego da nas pomori mraz“, pravijo momci.

„Šest jih je odšlo. Razložili smo se. To noč smo komaj 300 korakov storili. Veter nas

je metal po svoji volji sem ter tje, dovolj smo občutili njegovo moč. Ko se jelo svitati, pridemo do necega praznega salaša, kjer si trenotek odpočijemo. Tekoj zanetimo ogenj, ogrejemo in poveselimo se. Na večer se vreme spremeni in mi jo vdarimo dalje.“ Drugi dan se zopet poskrijejo po skalovji ali v vaseh, po noči pa odrinejo proti Slivnemu. V neki gorski votlini presede dvajset dni, hrano so jim donášali Slivenski prijatelji, zlasti pak seljak Paskal. Naposled dočakajo sv. treh kraljev. Tu prisopiha necega dne Paskal z jednim prijateljem z orožjem v roci, bled in prestrašen. Pové jim, da je barjaktar na Srednji gori od Turkov napaden, ranjen in z nekoliko momci vjet. Privédsi ga v Slivno so mu neki dejali Turci: „Povej nam Nikolo, vse kar veš; sicer te obesimo! Mi vemo, da ti nisi kriv, mi vemo, da si storil vse na tuje povelje. Reci nam, kje je Panajot in kje je Stojan Paparoglu. Če vjamemo Panajota, tebe izpustimo. Reci nam tudi, kdo vam je prinašal hrane in kje ste se skrivali? In ta nezvesti zajec je izdal vse naše prija-

0 tridesetletnici slavnega vladarstva slavnega Pija IX.

Dne 14. junija 1846 zbrali so se v Kvirinalu najvišji dostojniki za rimskim papežem — kardinali, da izvolijo naslednika Gregoriju XVI. Le samo štirikrat so ponovili volitev in ta je zadela ravno tretjega skrutinatorja, ki je imel posel: glasno narekovati imena razvolilnih listkov.

Ko je pri četrtem ponovljenji že 37krat izrekel svoje ime, stemnilo se mu je pred očmi in debele solze so se mu jele udirati po bletem in upadlem obrazu. Strah pred težko butaro in misel na toliko odgovornost premagala sta ga, da je padel v omotico. Prišedši k zavednosti je prosil, naj bi kateri drugi okoli stoječih prevzel službo skrutinatorja; a ni se mu dovolilo, ker bi sicer volitev neveljavna bila. In tako je klical mož z zamolklim glasom večidel svoje ime. Ko je imel več ko zadosti glasov, zakliče najstarejši kardinalov: „Habemus Pontificem“ — papeža imamo. In sedaj vrže se izvoljenec na kolena pred oltar, ki je stal v volilni dvorani, ter prosi s povzdignjenima rokama nevidnega poglavarja sv. katoliške cerkve, naj mu razodene, je li vreden postati njegov vidni naslednik. Vtopljen je še bil v gorečo molitev, ko ga vpraša starosta svetega kolegija: „Sprejmeš li volitev za papeža?“ V ponižni pokorščini odgovori papež bolj tiho: „Ecce indignus servus tuus, fiat voluntas tua“. Na to vstane nekako okrepčan in potolažen ter reče z močnim glasom: „Accepto“. Ta mož je bil Janez Maria grof Mastai-Feretti — sedanji preslavni Pij IX. Godilo se je to na večer dne 16. junija 1846. Druzega dne pripravljati se je jel ves Rim na slovesno venčanje svojega najvišjega cerkvenega in takrat še tudi državnega vladarja, ki se je vršilo 61. junija na prav velikanski način.

Trideset let je že minulo od tega dneva, ki nam je dal v veri najstanovitnejšega, v svojem poslovanju najodločnejšega, v čednostih najkrepostnejšega moža. In ravno v teh dnevih praznuje celi krščanski svet obletnico ali slavni spomin preslavnega 30letnega vladarstva velikega Pija IX. Trideset let biti višji pastir tako mnogobrojne čede, to je izvanredna sreča, to je posebna milost, ktere še ni nobeden izmed vseh 259 papežev dosegel. 30 let! V tem času koliko sprememb, koliko britkih skušenj, koliko trpljenja, preganjanja, koliko zvižaj, a tudi koliko vekovitih činov, za vselej merodaj-

nih korakov, koliko resničnega veselja! Gotovo je, da ni sedaj moža in ga menda tudi ni bilo, ki bi bil bolj ljubljen, a tudi bolj sovražen, bolj spoštovan, a tudi bolj zaničevan, bolj poviševan, a tudi bolj poniževan, ki bi imel več postrežnikov, a tudi več silovitih paležljivcev, kakor 84letni Pij IX. V obče pa se mora reči, da so se v tem vihnem času le spolnovale preroške besede sv. Očeta, ktere so izrekli na dan slovesnega venčanja, v trenutku največjega entuzijazma, ko so zvonovi rimskih cerkv večlečastno doneli, topovi gromeli, ljudstvo navdušeno klicalo, evviva Pio nono! „Danes se je pričelo preganjanje“, (oggi comincia la persecuzione). Kdo bi tajiti mogel, da se te besede niso le prenatanko vresničile? Pij IX. so morali svoj ljubljeni Rim zapustiti in kakor prognanec v smrtni nevarnosti drugje zavetja iskati. In ko so se zopet vrnil med svoje podložnike, morali so na lastni zemlji prenašati krivice, dokler se jim niso naposled še one pravice vzele, ki so bile na najpoštenjši način pridobljene, po tolikih stoletjih sankcionirane, v javnih listinah slovesno potrjene, od cesarjev in kraljev očitno pripoznane. Sedaj so jetnik v lastni hiši. „Oggi comincia la persecuzione“, veljalo je pred 30 leti a danes velja še tem bolje. Vendar vse te infernalne zlobnosti niso mogle strpljivega Pija IX. predruščiti v njegovem prepričanju, ustaviti v njegovem delovanju, prestrašiti v njegovem postopanju. Mirno hodi svojo pot ter gleda potrtega srca za hudobnimi nasprotniki obžalovaje jih, da se ne spametujejo in brezskrbno, a za to tem gotovejše v globoki prepad dirjajo.

Na drugi strani pa je pontifikat Pija IX. za katoliško cerkev eden najznamenitejših gledé vrlih dogodeb najbogatejših, najčudovitnejših. Svet še ni videl dozdej enakih dejanj, prizorov. Nikoli niso bili škofje vsega krščanskega sveta tolikokrat in v tako obilnem številu zbrani okoli svojega višjega pastirja, kakor pod vladarstvom sedanjega prvaka apostolskega kolegija. Ne na strogo povelje, ampak le na želje in prošnje dospelo jih je v metropolo krščanstva l. 1854 200, l. 1862 čez 300, l. 1867 okoli 500 in v njihovem spremstvu pa 15.000 duhovnikov in 100.000 vernikov, leta 1869 čez 700. Kar stoji cerkev Kristusova, ni bilo toliko učenih, mnogoskušenih mož skupaj, kakor na Vatikanskem zboru, tej merodajni in odločilni skupščini, ki je zabila zagozdo med katoliške, da se ločijo gujíli udje od zdravega, še ne okuženega telesa.

strašeno, da je družini vsaki dan grozila izdaja. Tudi Paskal se je moral izdati miralajbegu (polkovniku), ki so ga iz Carigrada preiskavat poslali; dan poprej je hodil še vesel po Slivnem, drugi dan zarana pak so ga našli mrtvega; otrovali so ga Bulgari sami, da bi nikogar ne izdal.

Konečno so jeli lesovizeleneti Tu vzraste vnovič stara smelost Panajotova, trikrat zopet pokaže paši Slivenskemu, da je še živ in zdrav; 300 nizamov (redne pehote) je privrelo iz Drinopolja in zopet se je pričela gonba na Panajotovo četo, ali kako! „Tako delali, kakor deca, kedar se igra vojno. S svojimi piščalkami in bobni so se nam oglašali že od daleč, kje so, in mi smo jih vodili za nos po cele mesece.“ V lesove pak si ni nobeden upal.

L. 1863 je bilo tiho na poluotoku Balkanskem. Panajot videč, da ni nadeje, da bi se presukale reči, sklene oditi na Srbsko. Po temenu gorá Balkanskih je prišel skrbno ogibaje se karaulov (stražnikov) čez 54 dni do meje srbske.

Dne 8 decembra 1854 bila je razglašena dogma o neomadežanem spočetji blažene D. M. Vsled tega oklica vrstil se je pri katoliških narodih praznik za praznikom, da se tem bolje poviša razglašena prednost Matere božje, sezidale so se nove cerkve, postavili krasni oltarji, omislili dragoceni spomeniki.

Beatificirali so sv. Oče v tem času okoli 218 pobožno živelih in v Bogu sveto umrlih duš, kanonizirali pa 52. Kot učitelj resnici in branitelj pravice povzdignili so mogočno svoj glas prav pogostokrat, a posebno v znameniti „Syllabus — Encykliki“, ki je sistematično vredjena zbirka raznih zmot sedanjega časa. Z nenavadnim hrupom in srdom je bila od sovražnikov sprejeta, kar je pokazalo, kako dobro jih je zadela v srce.

Mnogo, mnogo prav radostnih trenutkov so že doživeli sveti Oče v tem času svojega vladanja. Brez števila potnikov od najvišjega do najnižjega stanu, obeh spolov, razne starosti jih je že obiskalo ter jih zagotovilo svoje neomejene vdanosti, odkritosrčne ljubezni in spoštovanja. Dne 10. aprila 1869 obhajali so redko slovesnost — pedesetletnico svojega mašnikovega posvečevanja; dne 16. junija 1871 petindvajsetletnico svojega pontifikata, in v teh dnevih praznujejo že tridesetletnico svojega višjega pastirstva, a ne veselijo se sami, nego ž njimi se raduje na milijone in milijone katoliških src. Vsi ti nepričakovani dogodki, vse te posebne še nobenemu papežu skazane milosti so Piju IX. nekako zadostilo za storjene jim krivice, vernikom pa tolažba in zagotovilo, da je bilo in bode resnično: „per cruce ad lucem“!

M. L.

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. junija.

Avstrijske dežele:

Na Dunaji je 11. t. m. nagloma umrl državni finančni minister baron Holzgethan. Za časa Hohenwartovega bil je denarni minister, sploh pa poštenjak in v denarnih rečeh jako izveden.

Oficijozni in drugi listi si na vso moč prizadevajo javno mnenje obrniti proti Rusiji in za Turčijo vneti prijaznost. Zato so polni hvale novega sultana, češ, da se prizadeva z vso resnobljostjo vpeljati v Turčiji evropske reforme. Da se ti listi Turčiji prikupujejo, pa ni toliko čudno, kakor to, kar piše list „Rome“, ki naravnost pravi: „Avstrija je zdaj v važnem položaji. Če se bo upala odločno s Turčijo in Angleško združiti, rešena bo. Ako se bo pa dalje vklanjala ruskemu vplivu, je pogubljena.“ To se pač pravi z vso močjo delati za koran.

„Deutsche Ztg.“ prinaša o razdeljenji Turčije zopet nov načrt, skuhan na Angleškem. Vlada angleška pravi, da se ima Bosnija odstopiti Srbiji, pa pod varstvom Turčije, ktera se nima nič skrbeti; tirjatvam drugih kneževin se bo zadostilo, kolikor se dá, pa le ako se popolnoma odpovedo Rusiji. — Po tem takem barantajo že s Turškimi deželami, predno jih imajo, Rusijo pa bi radi čisto na strani pustili.

Vnanje države.

Iz jugoslovanskega bojišča.

Dasiravno je turška vlada vstajnikom ponudila pomirje, se vendar vedno le sliši o hudih bitvah. Tako je Pavlovič zapodil posadko v Nikšiču, ki je ven prodrila, nazaj v Trdnjavo. Pobitih je bilo 50 Turkov. Ravno tako je na Kamnem brdu padlo 250 Turkov in 120 ustajnikov po hudi bitvi, v kateri so zmagali ustajniki in zajeli veliko živeža in streljiva. V Bosni je bila

telje, izmed kojih jih je mnogo pomrlo po ječah“, toži Panajot v svojem dnevniku.

Panajot je moral bežati na Matejsko planino, panogo Balkansko na severovzhodu od Slivna. Ali tudi ondi ni varen, tudi ondi ga zalezava turški buljukbaša s 3000 pomagači. Vsa gora mrgoli ljudi kruti zimi ukljub. Mnogokrat so šli Turci prav blizo mimo hajdukov, toda ti so bili predobro prikriti. „Noč je bila zelo temna. Morali smo tudi odtod uteči, ali tema nam ni dopuščala, da bi bili lazili skozi goste lesove in skozi globoke doline. Mi smo se bili s pokrajino tako seznanili, da nam je bilo prav lahko splaziti se mimo straž niti stopajoč na subljad, raztreseno po poti, niti dotikajoč se z glavami vej drevesnih; ali grozna temnota bi bila mogla zмести tudi najgoršega izkušenca. Dolgo smo lezli kakor kače in bili smo primorani trpeti glad celih 24 ur.“

Ko je potera (vojaci zasledovalci) odšla, so mogli hajduci zopet k svojim. Tedaj je bilo z zapori, konfiskacijami in s pošiljanjem do „večnega“ preganstva prebivateljstvo tako pre-

v Kozari jako krvava bitva. Turki iz Priedora, Kostajnice, Dubice in Banjaluke so napadli ustajnike, a bili so hudo pobiti, dasiravno jih je bilo 5000, ter po veliki zgubi se nazaj umaknili.

Na Črnigori so sklenjene vse šole. Po knezovem ukazu se sklicujejo vsi za orožje sposobni moške in se jim nalaga preskrbeti se z živežem za štiri dni. Tako se telegrafira iz Cetinja „Obzoru.“

Srbiji je poslala Turčija strogo vprašanje, zakaj se oborožuje. Knez je na to prav diplomatično odgovoril, namreč, da je krog in krog Srbije razširjena ustaja, tedaj je on bil prisiljen narod svoj oborožiti, da ga s tem pomiri. Nikakor pa se ne oborožuje iz sovražnega namena do Turčije. Temu izgovoru je pridál še prikupljivo frazo, da si je Srbija svesta, da dobiva svojo moč edino le od polomesca. — Dobro zasukano!

Turški sultan, ki je prišel na prestol po mohamedanskih bogoslovcih in duhovnikih, se zdaj tem nasproti kaže nehvaležnega. Pokazal jim je namreč rogé in zapovedal orožje položiti, ker ga nikakor ni volja ravnati se po njihovih željah, ampak po željah evropskih vlad ter vpeljati reforme. Softi in ulemi so vsled tega jako razburjeni, ker so spoznali, da so se prav grdo zmotili, ko so mislili, da bo Murad njim služil in Mohamedov prapor vzdignil.

Rusija se, kakor piše „Golos“, ne meni dosti za angleško spletkanje. Ona si je svesta simpatij vseh evropskih zaveznikov, dokler turški Slovani za svobodo bijejo boj, v katerem ne bodo nikdar premagani. — Moška beseda!

V Angleškem parlamentu je Disraeli govoril besede velike važnosti za sedanjí politični stan. Rekel je namreč, da se berolinski memorandum za zdaj ne bo podal Turčiji, ker je novi sultan glavno idejo njegovo že sam od sebe sprejel. Med velikimi oblastmi je dogovor, da ne pritiskajo na sultana, ampak mu pusté čas, da vredi s svojimi svetovalci politiko svojo. Pač pa pritiskajo vse moči na Srbijo, da bi ne pričela vojske. Sultana bodo vse evropske vlade brez odloga pripoznale, Angleška najprej. Angleški podložniki na Turškem so vsi prijazni novi vladi. (Iz tega je videti, da so Angleži kakor judje; da le morejo kupčevati, potem jim je vse drugo prav.)

Španjska ne more priti do miru. V Baskah je že izjemni stan, zdaj se ima še v Kataloniji in Aragoniji razglasiti. Ministerski predsednik Kanovas je 5. t. m. v senatu izrekel, da se monarhija zamore rešiti le, ako se vpelje diktatura!! Največa nadloga za Španjsko je brez števila generalov, katerih ima še več ko Pruska ali Avstrija. Če jih denejo v pokoj in jim dajo premalo plače, potem pa delajo punte. Vrh tega so grozne pijavke za državne blagajnice.

Domače novice.

V Ljubljani, 15. junija.

(Neverjetno!) V torek je bil konfisciran — ne kak slovenski list, ker to pri nas že davno ni nič nenavadnega, ampak, čudite se! „turški list“ („Tagblatt“). Odslej ne bomo mogli več trditi, da naša vrla policija sega le po slovenskih časnikih. Zakaj je bil „turški list“ zasežen? Zato, ker je razžalil opravilno sodišče na Dunaji, pisaje o njem res nespodobne reči. „Kako da se je „turški list“ spravil enkrat nad uradnike, oziroma nad to najvišjo sodnijo?“ bo morda kdo prašal. Zato, ker mu ni všeč. In zakaj mu ni všeč? Zato — ker so za sodnike voljeni po njegovih mislih manj sposobni

ljudje, kakor je n. pr. dr. Suppan, dr. Schrey, baron Apfaltrern in drugi. Zato — je bil „turški list“ konfisciran, kar ga gotovo zelo jezi. —

(V okolici ljubljanski) se imate, kakor slišimo, razširiti šoli v Šentvidu in pri M. D. v Polji. Za Šiško se ima zidati šolsko poslopje na levi strani ceste med spodnjo in zgornjo Šiško. Tu je pač šola najbolj potrebna, ker so v mestu vse šole prepolne in je veliko šiščanskih otrok zdaj brez vsega šolskega poduka.

(Iz seje deželnega odbora 9. junija.) Na dopis mestnega odbora v Pragi o smrti českega zgodovinarja dr. Fr. Palackega je deželni odbor sklenil pismeno izraziti sožalovanje o veliki zgubi tega učenjaka. — Vloga g. župnika v Krašnji za pomoč zoper zalive in zasipe po hudournikih se je izročila c. k. deželni vladi v blagovoljni prevdarek velike škode, ki jo delajo hudourniki ondi. — Sklenilo se je, da se na vse okrajno-cestne odbore razpošlje okrožnica o postopanju pri razvlastitvah za cestne namene potrebnega svetá. — 10. jun. pretresal je deželni odbor v izvanredni seji po primariju dr. Kar. Bleiweisu vsled sklepa deželnega zbora predelani program za stavbo blaznice na Studencu. „Nov.“

(Nesreča.) Za „streliščem“ se je neki delavec naslonil na ranto, ki pa se je podrla in delavec je padel kake tri seznje globoko na kamenje tako, da se je nevarno pobil.

(Mila prošnja.) Družba sv. Vincencija, ktera se je v podporo ubogih družin in zanemarjenih otrok v Ljubljani ustanovila ter s 24. aprilom t. l. svoje delovanje pričela, pridobila si je v tem kratkem času svojega obstanka že mnogo blagih podpornikov in dobrotnikov. Živa udeležba od strani tukajšnjega prebivalstva obeta družbi lepih uspehov ter zasluži vsestransko pripoznanje. Že zdaj družba 13 siromašnih družin zdatno podpira. Zadnji čas se je sicer zopet več revnih družin društvu v podporo priporočilo, pa tudi tem upa na pomoč priti ter jim potrebnega živeža priskrbeti. Neka silno revna družina pa, ki je blage podpore vseskozi vredna, potrebuje še posebne in izdatnejše podpore, ktere ji mlado Vincencijevo društvo brez škode drugim ubožnim družinam, ki jih ima podpirati, deliti ne more. Velika revščina je prišla v družino vsled bolezi, ki je najprej mater, potem otroke, in nazadnje še očeta položila, čegar dolgotrajna bolezen bila je vzrok, da je vsa imovina romala v zastavnico, in da so se celó zastavni listi zopet v sili zastaviti morali. Družino, ki je zdaj brez potrebnega perila, obleke in posteljne oprave, treba bo dalje časa zdatno podpirati, da si bo zamogla zopet sama pomagati. V imenu te v resnici uboge in podpore silno potrebne družine obrača se podpisani na blaga srca prebivalcev ljubljanskega mesta s trdnim zaupanjem, da bodo tudi v tem slučaju pokazali svojo blagosrčnost, ktero jim bode Bog poplačal z obilnim blagoslovom.

J. Gogala,

predsednik družbe sv. Vincencija v Alojznici.

Razne reči.

— Duhovske spremembe v lavantinski škofiji: Č. g. Matija Koren ml. je postal župnik v Selnici; č. g. Juri Rubin, provizor pri sv. Primožu na Pohorju; č. g. France Zajdela pride za kaplana k sv. Andrašu v Slov. goricah. — Umrl je č. g. Štefan Mukič, duhoven v pokoju, 4. t. m. R. I. P. — Županija sv. Primoža na Pohorju je razpisana do 24. junija.

— Umrl je 5. t. m. v Zagrebu naš rojak, g. dr. Anton Rojc zelo cenjen pravoslovec in bilježnik (notar) v Zagrebu, v 56. letu svoje starosti. Prejšnji čas je bil profesor kazenskega prava na pravoslovni akademiji v Zagrebu in vrednik hrvaškega lista „Pravnik.“ Ker je bil iskren rodoljub, pretrpel je v svojem življenju mnogo hudega. Zapustil je mater, soprogo in petero otrok. Bodi mu lahka zemljica! Več o njem prihodnjič v „Podlistku.“

— Oropana je bila 12. t. m. pošta med Puljem (Pola) in Trstom za 30.000 gld.

— Goveja kuga se je vnela zopet v Hrastovem dolu zatiškega okraja.

— Katol. polit. društvo v Konjicah ima v poslavljenje 30letnega papeštva Pija IX. v nedeljo 18. t. m. ob 4 uri popoldne slovesno besedo in peto obletnico svojega obstanka. Zborovalo se bode na prvomestniškem domu. Volil se bode odbor za šesto društveno leto. Vse ude vljudno vabi zapisovalec.

— Na nemški podkovijsko-živino-zdravniški šoli v Gradcu je za prihodnje šolsko leto razpisanih 5 štipendij po 100 gld. in s prostim stanovanjem v učilnici. Prošnjiki imajo dokazati, da so rojeni Štajarci, že 18, pa ne še 30 let stari, in pa ubogi ter da so se kovaštva naučili. Vsak mora se pri ravnateljstvu v Gradcu podvreči preskušnji, pri kateri se bode najbolj ozir jemalo ne tiste, ki dobro nemški berejo in pišejo, potem urno podkovati znajo. Pismene prošnje se vlagajo do konca julija pri deželnem odboru v Gradcu.

— Zavoljo 8 krajcarjev! Neki meščan v Ogerski Sobotici (Steinamanger) je šopronjski kupčijski zbornici dolžan ostal 8 krajcarjev, ki jih plačati ni hotel. Zbornica ga je zato tožila; sodnija je izrekla, da mora zaostalih 8 krajcarjev plačati; dolžnik se je pritožil pri viši sodnji, ki je tudi spoznala oni dolg in zato pritožbo zavrgla. Iz teh tožeb in pritožeb se je nabralo okoli 100 gld. stroškov, ki jih je imel toženec poplačati. Ko ga je sodnija zavoljo plačila rubiti dala, se je davkarju zoperstavil tako, da je bil zavoljo silovitega upora na 3 mesece v zapor obsojen. Zavoljo 8 krajcarjev tedaj 100 gld. v gotovini stroškov, pa še 3 mesece zapora povrh! — Naj bi si taki, ki se za vsak krajcar radi pravdajo, tega Ogra v izgled vzeli!

— Narodi avstrijski. Znani avstrijski statistik dr. Adolf Ficker ceni poleg najnovejšega ljudskega poštevanja število vseh prebivalcev avstrijskih na 37.500.000 duš in sicer šteje po narodnosti v okroglih vsotah: Nemcev 9.000.000, Čehoslovancev 7.000.000, Poljakov 2.500.000, Rusinov in Rusov 3.200.000, Slovencev 1.300.000, Hrvatov 1.500.000, Srbov 1.600.000, Bulgarov 30.000, Vlahov 560.000, Furlanov 54.000, Ladinov 19.000, Rumunov 3.000.000, Albancev 3600, Grekov 3300, Madjarov 5.700.000, Armenov 19.000, Ciganov 160.000, Izraelcev ali Judov 1.226.000, in drugih narodnosti 25.000 duš. — Sedaj pa soštej o Slovenec! Nemce in Madjare, in Slovane, pa pomisli, kaka bi prav za prav biti morala Avstrija in kako se zvati.

— Poštna novica. Kdor pri svojih poštah naroči, naj se mu pisma, časniki ali kar koli drugega ne pošilja na dom, ampak na pošti shrani, dokler sam po to ne pride, mora odzdat za vsak mesec naprej plačati 50 kr. za shrambo. Vsa druga pisma itd., če niso zaznamovana s „poste restante“, se bodo po listonoših pošiljala na dom, kakor dozdaj in se bode morala za dopošiljatev plačati navadna potnina. To velja vsem, ki stanujejo v občini, kjer je pošta, ali v srenjah, kamor za-

hajajo redni potni listonoši. Drugim ni treba plačevati shranovine, če njihova pisma ostajajo več časa na pošti. „Nov.“

— Najstarši časopis izmed vseh časopisov na svetu so gotovo vradne „Novine Peking-ske;“ izhajajo že čez 1000 let. Časopis ta je deset strani velik z rumenim zavitkom. V njem ni podlistka, ni oglasov ali inseratov, ni poročnih in smrtnih naznanil, ni nobenega vvodnega članka, in nima tudi nobenih naročnikov ali abonementov. Prinaša le vradne oglase činske ali kitajske vlade.

— Prvi českoslovanski časopis. „Vorwärts“, časopis knjigotiskarski izhajajoč na Dunaju, ima tole poročilo: Praški knjigotržec Daniel Sedlčanski je dobil od cesarja in kralja Rudolfa II. lastno pravico ali privilegijo, izdajati česke novine, in dal je tiskati l. 1597 prvi periodiški spis pod naslovom „Noviny pořádné celého měsíce září (septembra) roku 1597.“ Imeli so tedaj Čehi redovne novine za 18 let prej nego Nemci („Frankfurter Journal l. 1615“) in za 25 let prej kot Angličani („The certain news of the present week 1622“).

— Profesor je vskliknil proti svojim poslušalcem: „Gospodje, pomislite, kako žalosten pogled bi bil, ko bi bili vsi ljudje slepi!“

— Vradno. Mesarji necega mesta so se pritožili, da ni več nič volov na sejem. Župan pa je odločil na pritožbo: „Mesarji naj potrpe do prihodnjega sejma, na ktere ga bom jaz v lastni osebi prišel.“

— Praktično! „Kaj pa delaš, žena? Zakaj odpiraš okna; saj imamo v sobi tako samo 10 stopinj!“ No, ravno zato, zunaj jih je pa 5, še te spustim v sobo, jih bo pa 15!“

Gospodarske reči.

Banka „Slovenija“.

(Dalje.)

Dete se je tedaj rodilo v najboljšem znamenju, vsa Slovenija je imela veselje nad njim. Zato je bilo vsakemu narodnjaku na srce pri-raščeno, vsak je želel, da bi prišlo tudi v dobre, spretnosti in umne roke, ki bi, poznajoč njegov važni in vzvišeni poklic, tudi ravnale tako ž njim, kakor gre ravnati z vsako drago stvarjo. Ali to — žalibog! — ni bilo. Mladi, a krepki zavod je prišel koj spočetka v nespretnosti roke, ktere so ga hotele rabiti za samopridne namene. Dosti je že ime „Treuenstein“. Pač so so se čuli od različnih strani glasovi, opominjavajoči in svareči, a doneli so zastonj, niso se poslušali na pravem mestu in ko so se slednjič poslušali, bilo je prepozno, črv se je že pregloboko zajedel v stržén mladega drevesca. Ko so ga zapazili, bilo je jedro že razglodano in krog vsega drevesa ni bilo skoro nič več ko skorja.

Kako pak je vse to prišlo?

Prav naravno, kdor je poznal elemente, ki so se k temu početju pridružili, pijavke, ki so se ná nj obesile, ni dvomil, da mora tako priti. V vodstvu je bilo namreč mnogo več ko sumljivih oseb, do kterih narod ni imel, ni mogel imeti zaupanja. Kozla ne boš postavil za vrtnarja niti mačke k slanini. Za agente, ki so spečavali delnice in nabirali zavarovancev, je bilo mnogo brezvestnih, že kot slab denar povsod znanih ljudi, ki niso hoteli ali ne vedeli resnico govoriti, ampak ljudi le na limanice lovili, da so si prislužili le več provizije. Tako je velika večina kupila delnice, misleč, da bo vlekla od njih le obresti, kakor od obligacij, da ji ne bo treba nikdar nobenega krajcarja več plačati, — ko prvih 68 gld.

za delnico. Da s kupom delnice prevzame dolžnost: plačati, če treba, vseh 200 gld. na delnico, to je le malokdo vedel, še vsak agent ne; tisti pa, ki so to vedeli (govorim namreč o slaboglasnih), so varovali se povedati resnico, ker potem bi se marsikdo dvakrat premislil, predno bi bil kako delnico vzel. Nikakor pa bi ne bil (kar se je žalibog zgodilo in je poguba dotičnih) kdo vsega svojega premoženja dal za akcije in zdaj pri najboljši volji ni v stanu, še kaj doplačati, ker nič več nima. Ako bi bil vedel, kaj je delnica, bi jih bil kupil toliko, kolikorkrat po 200 gld. je imel; zdaj bi lahko doplačal, če bi tudi malo godrnjal, in banki bi bilo lažje pomagati.

Še več ko v tem obziru, grešilo se je pri tako imenovanem organiziranju ali vredjenju banke. Ogromna večina delničarjev kupila je delnice iz tega namena, da bi se za naše dežele napravila domača zavarovalnica, da bi naš denar, ki je do tje v velikih svotah za ta namen romal čez meje, doma ostal, da bi o dobičku in delu živeli sinovi naroda slovenskega, ne pa tujci. Nikakor pa ne bi bili pritrili sklepu, da se s tem narodnim denarjem imajo delati kupčije po tujem, kjer je svet s takimi zavodi že preveč preprežen in je bilo naprej videti, da mu bo tam slabo šlo. Ali dandanes gre vse le po velikem, kar je nježno, majhno, ne velja; tudi nekterim osebam pri vodstvu banke, ki so jo hotele imeti za molzno kravo, tako ozek delokrog, kakor bi bil: Kranjsko, Koroško, Štajarsko, Primorje in k večjemu še Hrvaško, ni bil po volji; bil je preozek za njih postranske namene. Tako se je zgodilo, da ste se ustanovili podružnici v Pragi in Pešti, ki ste skoro polovico bankinega premoženja požrli.

Sploh se je s konca delalo z denarjem, kakor da bi ga nikdar ne moglo zmanjkati, potrate so bile na vse strani res grozne: tako se je na pr. izdalo samo za tiskovine, ki vrh tega zdaj še za rabo niso, nič manj ko 30.000 goldinarjev, ki so bili prav tje vrženi. Lahko bi nam bilo še drugih dokazov o zapravljivosti navesti, ako bi to zdaj hasnilo in banko moglo oživiti. Ker pa vemo, da bi s tem le tu pa tam v sršenov meh dregnili brez koristi, obdržimo take dokaze za-se in povemo le, kar smo zvedeli v zadnjem občnem zboru iz ust sedanjega podpredsednika in vodje banke, namreč, da je banka takrat že, ko je začela delovati, bila komaj še aktivna, da ni bilo nič manj ko 135.000 gold. popolnoma zapravljenih, več denarja vtaknjene v slabe reči in k večjemu 42.000 gold. še res v rokah vodstva. — Vkljub temu in da-si prvo leto banka ni prišla iz pasivov in tudi naslednje leto še ne, se je izplačeval vendar-le kupón, kar po bankinih pravilih ne gre prej, nego da se gotov dobiček izkaže. Tu pa se je plačeval kupón iz kapitala samega, kar mora vsako gospodarstvo tirati do pogube.

Da-si je moralo vodstvo po tem takem in po slabih uspehih tako razširjene kupčije spoznati, da memo nesreč mora še kaj drugega biti, kar razjeda banko, namreč črvi v vodstvenem telesu samem, vendar ni hotelo odpraviti teh črvov, čeravno so se slišali svarilni klici po listih in družbah, dotične osebe se s prsti kazale, čeravno so jeli čutiti, da vsled tega zaupanje do banke zginja. Ko so slednjič vendar-le v roko vzeli metlo in jeli pometati, bilo je prepozno, zoba „Treuenstein“ in „Černy“ sta bila že pregloboko razjedla.

Edino zdravilo za onemoglo banko bilo je doplačilo na delnice. Tako doplačilo samo na sebi ni nič nenavadnega, še celó slabo zna-

menje ni, če se želi kupčijski kapital povišati. Saj je večina bank enake in druge vrste, ki so od svojih delničarjev iztirjale na delnice polne zneske ali doplačila si dale vsaj hipotekarično varno zagotoviti. In taki zavodi so zdaj v boljšem ali slabšem stanu, kakor jim je bila sreča. Pri navadnih razmerah bi se tedaj tudi o „Sloveniji“ ne bil smel nihče vstrašiti sklepa opravičnega sveta po doplačilu, zlasti ker je bilo vplačanih še le po 40 od sto na delnico, — pri navadnih razmerah bi se menda tudi nihče vstrašil ne bil. Ali pri nas so bile gledé banke „Slovenije“ razmere nenavadne, malokteri delničar je — kakor smo zgoraj dokazali — vedel, kaj je delnica; da je namreč dolžno pismo, s katerim se zaveže lastnik delnice, če treba, plačati toliko, za kolikor je izdana. Zarad te nevednosti bi res tudi delničarji imeli za ušesa prijeti sami sebe, ker je pri vsaki reči, kjer gre za denar, treba prej iskati dobrega poduka, da vsak ve, kaj kupi; kdor kupi mačka v žaklji, naj se najprej nad samem seboj jezi. Zato je potem, ko je opravični svet sklenil predlagati doplačanje po 15% na delnico (kar je jako malo), večina delničarjev bila skoro ob pamet ter vpila, da je banka že na kantu; veliko, skoro tretjina, jih potem ni doplačala, nekaj zato, ker niso imeli več denarja, nekaj pa, ker so se bali priti še ob doplačilo in si mislili, da, če je že krava proč, naj se reši vsaj še tele. Tako z doplačilom namen ni bil popolnoma dosežen, banka ni dobila tako trdne pomoči, kakor je bila potrebna je.

(Dalje sledi.)

Umrli so:

Od 11.—14. junija. Ana Zapan, gostica, 84 l., za prehlajenjem čev. Marija Dolinar, gosača žena, za možg. mrtuom. Matej Križaj, delavec, 31 l., za pljučno sušico.

Eksekutivne dražbe.

17. junija. 1. Tone Žnidaršič-evo iz Ceste (3410 gl.) v Laščah.

19. junija. 3. Gregor Sekarn ovo iz Bistrice (650 gl.). — 3. Andr. Ukmar-jevo iz Ustja (280 gl.), obe v Ipavi. — 3. Helene Martinčič-evo iz Jarčeka (30 gl.) v Krškem. — 2. Miha Bukovec-evo iz Šmarjete (1000 gl.). — 2. Jan. Iljaš-evo iz Šmarjete (80 gl.), obe v Mokronogu.

20. junija. 3. Tone Kregar-jevo iz Vrbovca (2200 gl.). — 3. Jak. Prime-evo iz Celja (1425 gl.), obe v Bistrici. — 3. Jan. Jaklevec-evo iz Dolenje Lokvice (1550 gl.) v Metliki.

Telegrafične denarne cene 13. junija.

Papirna renta 65.25 — Srebrna renta 68.75 — 1840letno državno posojilo 108.75 — Bankine akcije 811 — Kreditne akcije 135.60 — London 121.60 — Srebro 103.25 — Ces. kr. cekini 5.75 — 20frankov 9.67.

V Dolenjivasi pri Ribnici se daje hiša v najem.

Poslopje je trdno in prostorno, stoji v sredi vasi in je posebno pripravno za štacuno,

ktera bi se gotovo tudi dobro splačevala, ker šteje vas s sosednjo Prigorico 200 hiš, pa za kramarsko blago nima nobene štacune, za specerijsko pa le eno, ki pa ne zadostuje. Dobra štacuna z mešanim blagom v Dolenjivasi bi pa bila prav na ugodnem mestu tudi za spodnje vasi doline ribniške in za bližnje kraje kočevske, ki morajo v oddaljeno Ribnico ali pa celo v Kočevje hoditi po potrebne reči.

Več in natančneje se izve pri vredništvu „Slovenca“.

(16—4)